

CERBEX SP. Z O.O.

38-400 Krosno, ul. Lwowska 14
tel.(0-13) 43-683-99 fax.(0-13) 43-237-95
e-mail: cerbex@cerbex.pl

» Podstawa prawna stosowania oraz wymagania dla zasilaczy systemu kontroli rozprzestrzeniania dymu i ciepła zgodnie z normą PN EN12101-10 «

Podstawa prawna

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 27 kwietnia 2010 r. (Dz.U.Nr 85, poz.553)

Zmieniające rozporządzenie w sprawie wykazu wyrobów służących zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego lub ochronie zdrowia i życia oraz mienia, a także zasad wydawania dopuszczenia tych wyrobów do użytkowania.

Punkt 12.2. Zasilacze urządzeń przeciwpożarowych.

Zasilacze urządzeń przeciwpożarowych stosowanych w systemach wentylacji pożarowej powinny spełniać wymagania normy PN-EN 12101-10.

Spełnienie wymagań powinno być potwierdzone stosownym dokumentem.

CERBEX SP. Z O.O.

38-400, Krásno, ul. Lwowska 14
tel. (0-13) 43-983-99 fax (0-13) 43-237-95
e-mail: cerbex@cerbex.pl

Zakres normy PN-EN 12101-10

Systemy kontroli rozprzestrzeniania dymu i ciepła Część 10: Zasilacze

Wprowadzenie:

Systemy kontroli rozprzestrzeniania dymu i ciepła służą do ochrony ludzi, obiektów budowlanych i/lub ich wyposażenia przed skutkami oddziaływania dymu i ciepła w przypadku pożaru.

Najbardziej rozpowszechnionymi systemami są systemy wentylacji oddymiającej (SHEVS) i systemy różnicy ciśnień.

W celu zapewnienia niezawodności działania ww. systemów konieczne jest stosowanie zasilaczy systemu kontroli rozprzestrzeniania dymu i ciepła zapewniających dostarczenie niezbędnej energii do zasilania systemów pneumatycznych, systemów elektrycznych niskiego i bardzo niskiego napięcia oraz jakichkolwiek ich kombinacji.

CERBEX SP. Z O.O.

38-400, Krásno, ul. Lwowska 14
tel. (0-13) 43-983-99 fax (0-13) 43-237-95
e-mail: cerbex@cerbex.pl

Terminy, definicje i skróty stosowane w normie PN-EN 12101-10:

1. ZASILACZ (UZS)

Źródło lub zasób energii lub środki do automatycznego przełączania pomiędzy wydzielonymi źródłami energii.

2. PODSTAWOWE ŹRÓDŁO ZASILANIA

Źródło zasilania używane zawsze, kiedy jest dostępne.

3. REZERWOWE ŹRÓDŁO ZASILANIA

Źródło zasilania, które automatycznie zastępuje źródło podstawowe w przypadku jego uszkodzenia.

4. SYSTEM KONTROLI ROZPRZESTRZENIANIA DYMU I CIEPŁA

Zestaw elementów zamontowanych w obiekcie budowlanym mający za zadanie ograniczenie skutków oddziaływania dymu i ciepła wydzielanych podczas pożaru.

5. SYSTEM WENTYLACJI ODDYMIAJĄCEJ (SHEVS)

Łącznie dobrane elementy do odprowadzania dymu i ciepła, których zadaniem jest utrzymanie warstwy ciepłych gazów, unoszących się ponad chłodniejszym, czystszy powietrzem.

6. KLAPA DO ODPROWADZANIA DYMU I CIEPŁA (SHEV)

Urządzenie zaprojektowane do usuwania dymu i gorących gazów poza obiekt budowlany w warunkach pożaru.

7. Centrala sterująca urządzeniami przeciwpożarowymi (CS)

Centrala sterująca urządzeniami przeciwpożarowymi spełniająca wymagania aprobaty technicznej lub polskiej normy.

CERBEX SP. Z O.O.

38-400, Króśno, ul. Lwowska 14
tel. (0-13) 43-983-99 fax (0-13) 43-237-95
e-mail: cerbex@cerbex.pl

Wymagania ogólne (elektryczne) normy PN-EN 12101-10

Jeżeli w przypadku zaniku zasilania, system kontroli rozprzestrzeniania dymu i ciepła przechodzi do położenia pożarowego (bezpieczne), wymagane jest tylko jedno źródło zasilania.

Dla systemów kontroli rozprzestrzeniania dymu i ciepła, które nie przechodzą do położenia pożarowego przy zaniku zasilania, powinny być zapewnione przynajmniej dwa źródła zasilania: podstawowe źródło zasilania i rezerwowe źródło zasilania.

Podstawowe źródło zasilania powinno być przeznaczone do współpracy z siecią elektroenergetyczną lub systemem równoważnym.

Rezerwowe źródło zasilania, np. baterie lub prądnica, powinny być stale dostępne, kontrolowane i utrzymywane w stanie gotowości.

W przypadku zaniku podstawowego źródła zasilania, UZS powinien być automatycznie przełączony na rezerwowe źródło zasilania. Gdy napięcie podstawowego źródła zasilania powróci, UZS powinien zostać automatycznie przełączony na źródło podstawowe.

CERBEX SP. Z O.O.

38-400 Krásno, ul. Lwowska 14
tel. (0-13) 43-883-99 fax (0-13) 43-237-95
e-mail: cerbex@cerbex.pl

Klasyfikacja zasilaczy zgodnie z normą PN-EN 12101-10.

UZS powinien być sklasyfikowany jako zasilacz:

Klasy A – odpowiedni do stosowania w przypadku systemów wymagających podtrzymania zasilania:

Systemy kontroli rozprzestrzeniania dymu i ciepła:

- Systemy oddymiania mechanicznego (SHEVS) i/lub grawitacyjnego (w tym oddymianie garaży – systemy strumieniowe).
- System oddymiania poziomych dróg ewakuacyjnych.
- Systemy różnicowania ciśnień.
- Systemy sterowania klapami wentylacji pożarowej (SHEV) (siłowniki sterowane „impulsem” elektrycznym).

Klasy B – odpowiedni do stosowania wyłącznie w przypadku systemów, które przy zaniku zasilania przechodzą do położenia pożarowego (bezpiecznego) np.:

- Systemy wydzieliń przeciwpożarowych (przechodzące po zaniku zasilania do pozycji pożarowej „bezpiecznej”).

CERBEX SP. Z O.O.

38-400, Króśno, ul. Lwowska 14
tel. (0-13) 43-983-99 fax (0-13) 43-237-95
e-mail: cerbex@cerbex.pl

Klasyfikacja zasilaczy zgodnie z normą PN-EN 12101-10.

Tablica A.1 – Zestawienie funkcji

Funkcja	Typ i liczba źródeł zasilania					
	ELV ^a Klasa A	LV ^b Klasa A	ELV Klasa B	LV Klasa B	Pneumatyczne Klasa A	Pneumatyczne Klasa B
Podstawowe źródło zasilania ^c (6.1) (6.5)	Sieć ^d lub baterie	Sieć	Sieć ^d lub baterie	Sieć	Sieć ^e lub butla do gazów	Sieć ^e lub butla do gazów
Rezerwowe źródło zasilania ^{c,g} (6.2) (6.5)	Baterie	Sieć/ Prądnice/ Baterie	X	X	Butla do gazów lub zbiornik ciśnieniowy na powietrze	X
Wyjście związane ze stanem uszkodzenia (6.4)	R	R	O	O	R	O
Funkcja dozoru (6.1, 6.2)	O	O	O	O	O	O
Zdublowane wyjście transmisji (6.4.7, 6.5)	R ^f	R ^f	X	X	O	X
Urządzenie do ładowania baterii (jeżeli baterie są używane) (6.2.4)	R	R	R	X	X	X
Minimalna liczba źródeł zasilania (4.1.1, 5.1.1)	2	2	1	1	2	1

^a ELV – bardzo niskie napięcie do 75 VDC lub 50VAC.
^b LV – niskie napięcie do 1500 VDC lub 1000 VAC.
^c w tych wierszach ukazano typowe przykłady rozwiązań.
^d sieć elektroenergetyczna poprzez, na przykład, transformator lub prostownik.
^e sieć do zasilania sprężarki.
^f jedynie wówczas gdy UZS znajduje się w oddzielnej obudowie niż CS.
^g rezerwowe źródło zasilania może stanowić integralną część klapy lub innego elementu składowego SHEVS
X = nie wymagane
R = wymaganie obowiązkowe (required)
O = wymaganie fakultatywne (option)

CERBEX SP. Z O.O.

38-400, Krósno, ul. Lwowska 14
tel. (0-13) 43-983-99 fax: (0-13) 43-237-95
e-mail: cerbex@cerbex.pl

Zasilanie rezerwowe zgodnie z normą PN-EN 12101-10

Zasilanie rezerwowe wymagane dla systemu **Klasy A (ELV)** bardzo niskiego napięcia (do 75V DC lub 50V AC) – 24V DC może stanowić bateria akumulatorów lub prądnica (w przypadku systemów mieszanych LV i ELV).

Zasilanie rezerwowe wymagane dla systemu **Klasy A (LV)** niskiego napięcia (do 1500V DC lub 1000V AC) - 230V AC / 400V AC stanowi prądnica (zgodna z ISO 8528-5: 1993) lub niezależna sieć energetyczna.

Zasilanie rezerwowe dla systemu **Klasy B (ELV)** bardzo niskiego napięcia (do 75V DC lub 50V AC) - 24V DC / AC nie jest wymagane.

Zasilanie rezerwowe dla systemu **Klasy B (LV)** niskiego napięcia (do 1500V DC lub 1000V AC) - 230V AC nie jest wymagane.

CERBEX SP. Z O.O.

38-400, Krásno, ul. Lwowska 14
tel. (0-13) 43-983-99 fax (0-13) 43-237-95
e-mail: cerbex@cerbex.pl

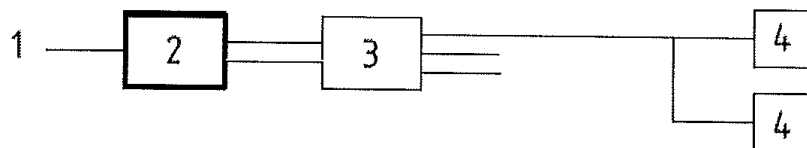

Architektura połączeń zasilaczy, central oraz urządzeń przeciwpożarowych zgodnie z normą PN-EN 12101-10.

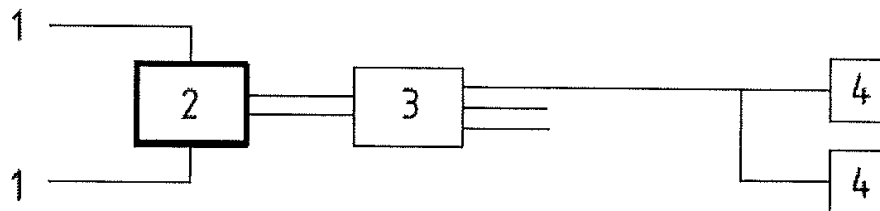
System Klasy A

- **ELV** bardzo niskiego napięcia (do 75V DC lub 50V AC) - **24V DC słownik BE 24V**
- **LV** niskiego napięcia (do 1500V DC lub 1000V AC) - **230V AC / 400VAC słownik BE230V / wentylator 400V**

Jeżeli UZS klasy A jest przeznaczony do użytkowania z CS umieszczoną w oddzielnej obudowie, wówczas powinien być zapewniony interfejs dla co najmniej dwóch torów transmisji do CS w taki sposób, aby zwarcie lub przerwa w jednym torze nie uniemożliwiła zasilania CS.

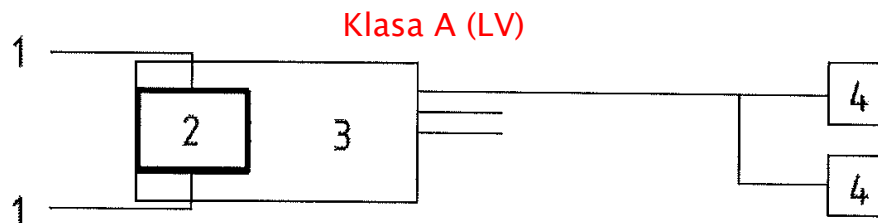

Klasa A (ELV)

Objaśnienia

- 1 sieć elektroenergetyczna
- 2 zasilacz (UZS)
- 3 centrala sterująca (CS)
- 4 siłownik lub napęd

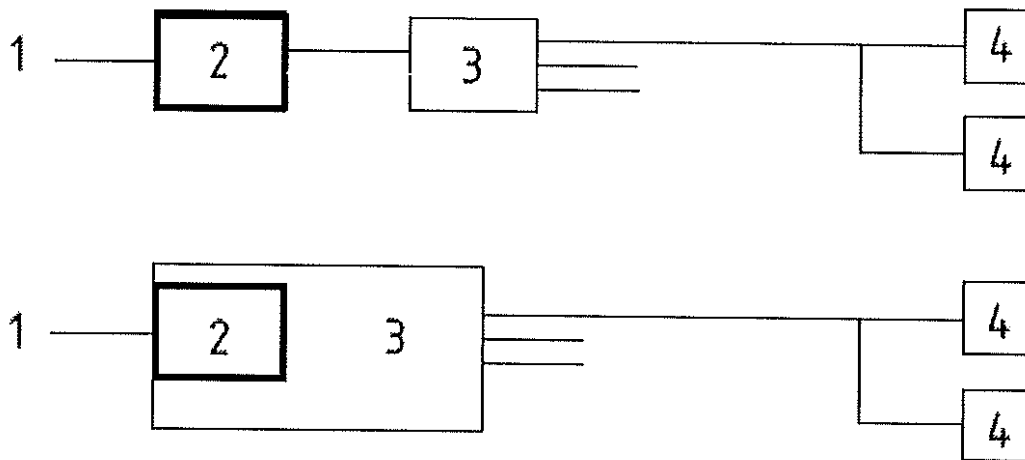
Klasa A (LV)

Architektura połączeń zasilaczy, central oraz urządzeń przeciwpożarowych zgodnie z normą PN-EN 12101-10.

Schematy blokowe:

System Klasy B

- **ELV** bardzo niskiego napięcia (do 75V DC lub 50V AC) – **24V DC słownik BF 24V**
- **LV** niskiego napięcia (do 1500V DC lub 1000V AC) – **230V AC siłownik BF230V**

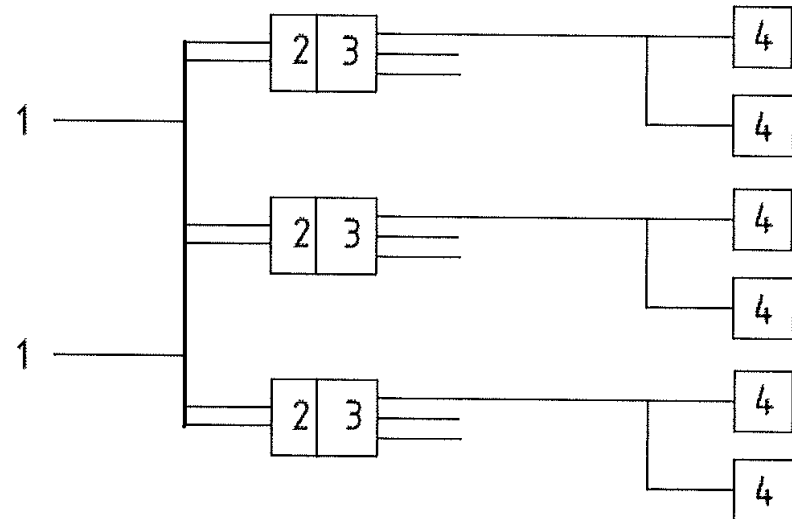
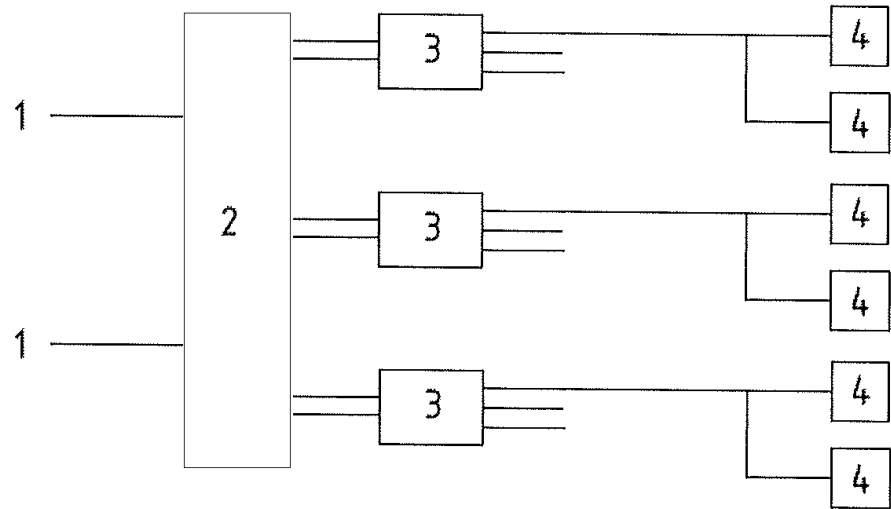
Objaśnienia

- 1 sieć elektroenergetyczna
- 2 zasilacz (UZS)
- 3 centrala sterująca (CS)
- 4 siłownik lub napęd

Architektura połączeń zasilaczy, central oraz urządzeń przeciwpożarowych zgodnie z normą PN-EN 12101-10.

Objaśnienia

- 1 sieć elektroenergetyczna
- 2 zasilacz (UZS)
- 3 centrala sterująca (CS)
- 4 silownik lub napęd

Zasilanie rezerwowe w postaci baterii Klasa A (ELV) zgodnie z normą PN-EN 12101-10

Zasilanie rezerwowe powinno być zdolne do utrzymania systemu w stanie pracy przez co najmniej **72 h**.

Jeżeli zapewniono środki do natychmiastowego powiadomienia o uszkodzeniu poprzez miejscowy albo oddalony nadzór systemu, oraz będąca w mocy umowa serwisowa dotycząca usunięcia uszkodzenia przewiduje, że maksymalny czas naprawy nie przekracza 24 h. Wówczas czas podtrzymania baterii może być zmniejszona z 72 h do **30 h**

Czas może być dalej obniżony do **4 h** jeżeli części zamienne, serwisanci i rezerwowa prądnica są stale dostępne w miejscu zainstalowania.

W końcowym okresie pracy, podczas której zasilacz jest obciążony maksymalnym prądem w stanie dozoru I_{maxa} , bateria powinna być zdolna do dostarczenia maksymalnego, krótkotrwałego prądu wyjściowego I_{maxb} przez okres 180 s, przy wartości napięcia wyjściowego w zakresie określonym przez producenta.

CERBEX SP. Z O.O.

38-400, Króśno, ul. Lwowska 14
tel. (0-13) 43-983-99 fax (0-13) 43-237-95
e-mail: cerbex@cerbex.pl

Zasilanie rezerwowe w postaci prądnicy Klasa A (LV) zgodnie z normą PN-EN 12101-10

Zespół prądotwórczy powinien zapewniać automatyczne dostarczenie pełnej mocy wyjściowej w ciągu **15 s** od zaniku podstawowego źródła zasilania zgodnie z ISO 8528-5:1993

Jeżeli zespół prądotwórczy jest przeznaczony do zasilania systemów bezpieczeństwa i będzie uruchamiany tylko w przypadku odebrania sygnału o alarmie pożarowym oraz zapewnia przekazanie informacji o uszkodzeniach do pomieszczenia sterowni ze stałą obsługą, wówczas zespół ten powinien zawierać zasób paliwa zdolny do jego zasilania przez minimum **4 h, przy pełnym obciążeniu wyjść. Jeżeli zespół prądotwórczy pracuje jedynie podczas zaniku podstawowego źródła zasilania i zapewnia przekazanie informacji o uszkodzeniach do pomieszczenia sterowni ze stałą obsługą wówczas zespół ten powinien zawierać zasób paliwa zdolny do jego zasilania przez minimum **8 h**, przy pełnym obciążeniu wyjść. W innym przypadku powinien być on zdolny do pracy przez **72 h**, przy pełnym obciążeniu wyjść.**

CERBEX SP. Z O.O.

38-400, Króśno, ul. Lwowska 14
tel. (0-13) 43-983-99 fax (0-13) 43-237-95
e-mail: cerbex@cerbex.pl

Rozpoznawanie i sygnalizacja uszkodzeń w zasilaczu Klasa A (ELV i LV) zgodnie z normą PN-EN 12101-10

UZS klasy A powinien być zdolny do rozpoznawania i sygnalizowania następujących uszkodzeń:

- a) zanik podstawowego źródła zasilania w ciągu 30 min od wystąpienia zaniku,
- b) zanik rezerwowego źródła zasilania w ciągu 15 min od wystąpienia zaniku,

oraz dodatkowo dla systemów klasy A zasilanych z baterii:

- c) obniżenie napięcia baterii do wartości mniejszej niż 90 % końcowego napięcia rozładowania, w ciągu 30 min od osiągnięcia tej wartości,
- d) uszkodzenie urządzenia do ładowania baterii w ciągu 30 min od wystąpienia uszkodzenia.

oraz dodatkowo dla zespołów prądowórczych:

- zbyt niskie napięcie baterii,
- niepowodzenie przy rozruchu,
- zbyt wysoka temperatura silnika,
- zbyt niskie ciśnienie oleju silnikowego,
- nadmierna prędkość obrotowa,
- prądnicza – przeciążenie,
- niski poziom paliwa (wystarczający na mniej niż 3 h pracy)

Jeżeli UZS jest umieszczony w oddzielnej obudowie, poza CS, wówczas powinno być przewidziane co najmniej wyjście wspólne sygnału uszkodzenia dla uszkodzeń: a, b, c, i d.

CERBEX SP. Z O.O.

38-400, Króśno, ul. Lwowska 14
tel. (0-13) 43-983-99 fax (0-13) 43-237-95
e-mail: cerbex@cerbex.pl

Ocena zgodności dla zasilacza UZS zgodnie z normą PN-EN 12101-10

Ocena zgodności przeprowadzona jest w oparciu o System Zgodności 1:

Zadania spoczywające na producencie :

- Zakładowa kontrola produkcji ZKP
- Dalsze badanie próbek w zakładzie producenta

Zadania spoczywające na jednostce certyfikującej wyroby:

- Wstępne badania typu
- Wstępna inspekcja zakładu i systemu ZKP
- Ciągły nadzór, ocena i aprobatą ZKP

W przypadku, gdy zapewniona jest zgodność z wymaganiami normy i ZKP, jednostka certyfikująca wystawia certyfikat zgodności (certyfikat stałości własności użytkowych CE), który upoważnia producenta do umieszczania znaku CE.

Na tej podstawie producent powinien sporządzić deklarację zgodności (deklaracja stałości własności użytkowych).

CERBEX SP. Z O.O.

38-400, Króśno, ul. Lwowska 14
tel. (0-13) 43-983-99 fax (0-13) 43-237-95
e-mail: cerbex@cerbex.pl

Błędy w zasilaniu systemów kontroli rozprzestrzeniania dymu i ciepła

Zasilanie bardzo niskim napięciem Klasa A ELV

Zasilacz Klasy A ELV
z PN-EN 12101-10

Moduł sterujący z CSP

Siłownik
BE24V

Zasilanie 24VDC

Zasilacz Klasy A ELV
z PN-EN 12101-10

Centrala sterująca

Siłownik
BE24V

CERBEX SP. Z O.O.

38-400, Króśno, ul. Lwowska 14
tel. (0-13) 43-983-99 fax (0-13) 43-237-95
e-mail: cerbex@cerbex.pl

Zasilanie bardzo niskim napięciem Klasa A ELV

Zasilacz Klasy A ELV
z PN-EN 12101-10

Zasilanie 24VDC

Centrala sterująca

24VDC

Siłownik
BE24V

RG

Zasilanie 230VAC

Centrala sterująca z
zasilaczem Klasy A ELV

24VDC

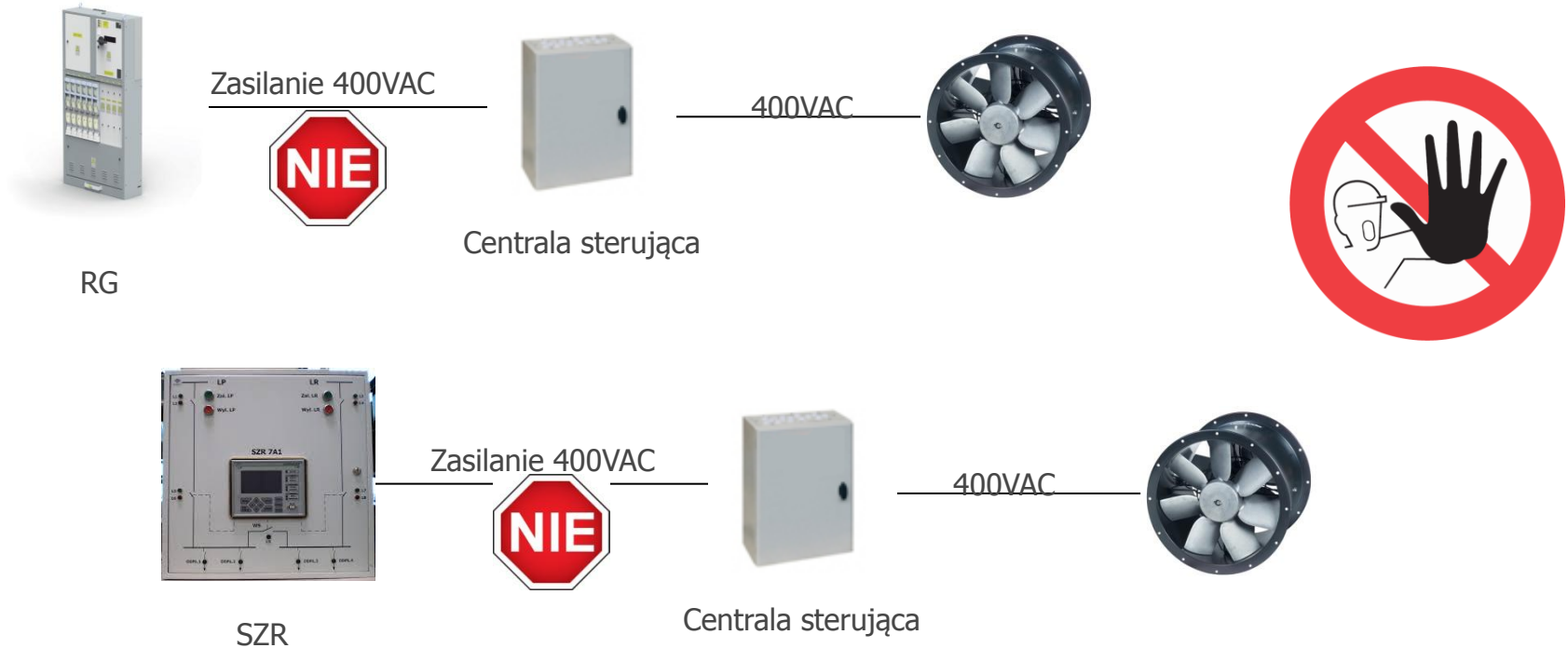

Siłownik
BE24V

Błędy w zasilaniu systemów kontroli rozprzestrzeniania dymu i ciepła

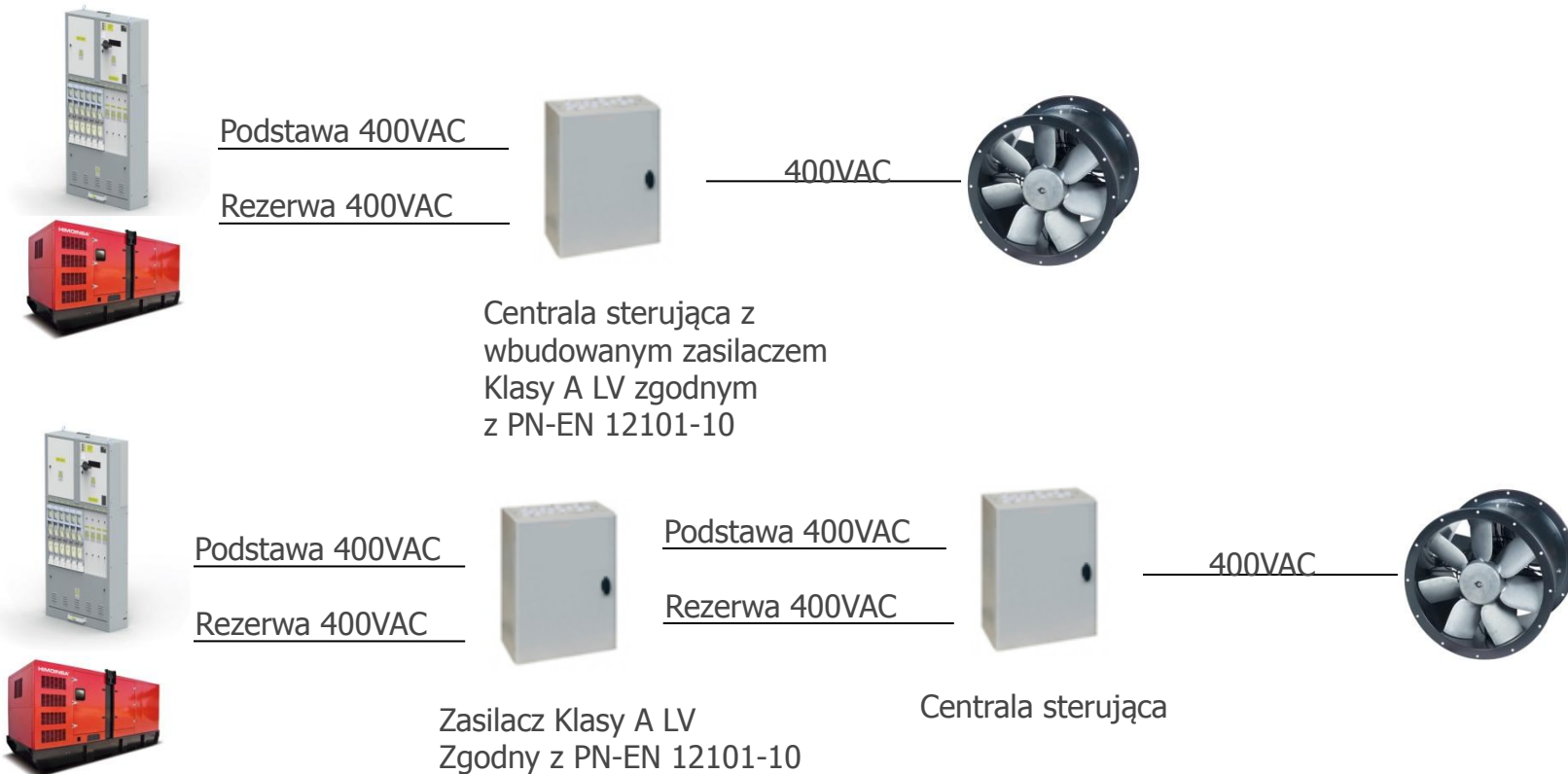
Zasilanie niskim napięciem Klasa A LV

CERBEX SP. Z O.O.

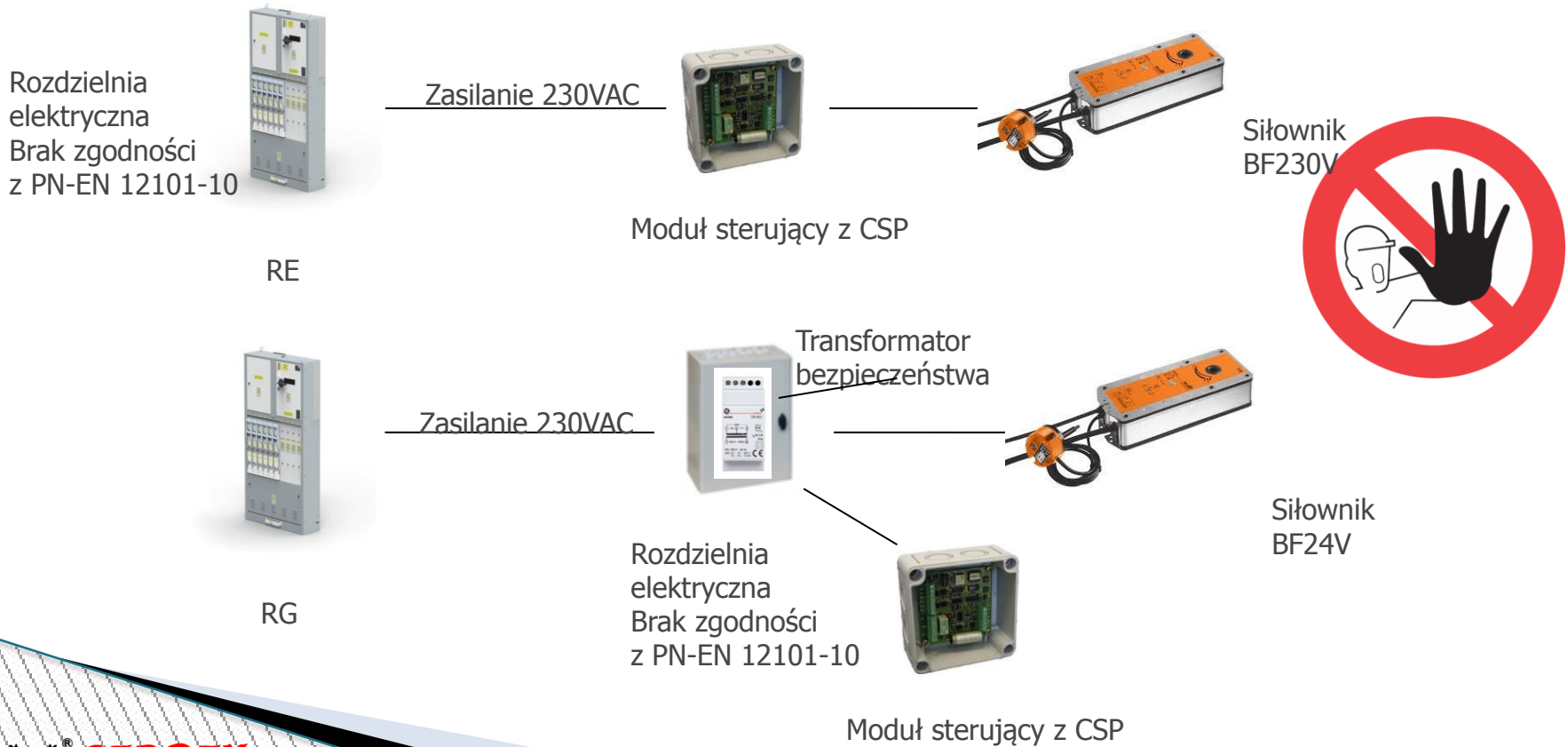
38-400, Krósno, ul. Lwowska 14
tel. (0-13) 43-983-99 fax (0-13) 43-237-95
e-mail: cerbex@cerbex.pl

Zasilanie niskim napięciem Klasa A LV

Błędy w zasilaniu systemów kontroli rozprzestrzeniania dymu i ciepła

Zasilanie bardzo niskim napięciem Klasa B ELV i LV

CERBEX SP. Z O.O.

38-400, Krusno, ul. Lwowska 14
tel. (0-13) 43-983-99 fax (0-13) 43-237-95
e-mail: cerbex@cerbex.pl

Zasilanie bardzo niskim napięciem Klasa B ELV i LV

RG

Zasilanie 230VAC

Centrala sterująca z zasilaczem Klasy B ELV i LV zgodny z PN-EN 12101-10

Siłownik BF24V

Siłownik BF230V

Moduł sterujący z CSP

Siłownik BF24V

Siłownik BF230V

Zasilanie 230VAC

RG

Zasilacz Klasy B LV Zgodny z PN-EN 12101-10

Zasilanie 230VAC

Centrala sterująca

Moduł sterujący z CSP

CERBEX SP. Z O.O.

38-400 Krosno, ul. Lwowska 14
tel.(0-13) 43-683-99 fax.(0-13) 43-237-95
e-mail: cerbex@cerbex.pl

» Dziękuję za uwagę«